

Minaret v Heraklionu

ostrově za několik tisíciletí vystřídaly. Města a městečka tak dostala a dodnes si udržela neopakovatelný orientační ráz. Ačkoliv Krétané téměř stoprocentně vyznávají ortodoxní křesťanství, na ostrově není nouze ani o mešity – ovšem původně to byly křesťanské kostely, které Turci kolikrát jenom přestavěli na minarety.

První zastávka – Knossos

Po občerstvení v jedné nespočetných kaváren nebo taveren Heraklionu je tak akorát čas vyrazit na obhlídku Knossu. Není to daleko, pět kilometrů směrem na jih. Po Krétě se dá celkem spolehlivě pohybovat autobusy,

kteří jsou levné a jejich síť je hustá. Ale přeci jenom rychlejší a pohodlnější je pronajmout si hned na letišti nebo ve městě auto. Dobrodružnější povahy mohou zvolit motorku nebo skútr. Půjčovna s širokým výběrem je všude plno a nevychází to o mnoho draž než veřejná doprava. A pokud neovládáte alespoň základy řečtiny, bude pro vás jednodušší spolehnout se na vlastní síly, protože s angličtinou u Krétanů vesměs neuspějete.

Za vstup do Knossu se samozřejmě platí (zhruba 5 eur) a za další příplatek vás poměrně rozsáhlým a složitě vystavěným komplexem provede akreditovaný průvodce. Vyplatí se připlatit si. Z paláce starého čtyři tisíce let zbyly jen ruiny a vy nemusíte hned poznat, k čemu která část sloužila. Srdcem paláce je centrální nádvoří, dlouhé přes padesát a široké skoro třicet metrů, které prý bylo dějištěm her. Objevitel Knossu, sir Arthur Evans, kopal čtyřicet let, než se mu podařilo odkrýt celý komplex budov a dlouhých spletitých chodeb, ve kterých pobýval bájný Minotaurus – člověk s býčí hlavou. Knossos je spolehlivou ukázkou, jak byla minojská kultura vyspělá – vnitřní komnaty původně až čtyřpatrových budov osvětluji světelné šachty. Už tehdy zde používali splachovací toalety. Zbytky obvodových zdí jsou vyzdobeny freskami, ale ty

už nejsou původní. Palác zničilo pravděpodobně jedno z četných zemětřesení, ostatně stejný osud potkal i řadu dalších krétských historických památek.

Za dalšími zážitky se musíme vypravit na východ, do městečka Agios Nikolaos. Z Heraklionu je to po hlavní silnici asi sedmdesát kilometrů. V zimě je Agios Nikolaos tichý, sotva desetitisícové městečko, v turistické sezóně však dokáže pojmout dvakrát tolik výletníků. To sice od návštěvy spíše odrazuje, ale každý průvodce vychvaluje krásu zálivu Mirabello a Agios Nikolaos je k němu vstupní branou. Městečko přesto působí velkou příjemným dojmem, zásluhu na tom snad mají taverny nakupeň v samotném centru kolem jezera Voulismeni,

kteří je propojené s mořem umělým kanálem. A pak z Agios Nikolaos můžeme podniknout dva výlety: ke zříceninám minojského města Gournia je to asi dvacet kilometrů, odkud se otevírá pěkný výhled na záliv, a na náhorní plošinu Lassithi. V ní se zhruba uprostřed ukrývá krápníková jeskyně Andron, ve které podle mytologie vychovávaly kozy boha Dia. Z Agios Nikolaos také můžete podniknout výletní loď výpravu na nedaleké ostrovy Spinalonga a Kalidon. Na tom druhém z nich, který je ve skutečnosti jen malým pruhem země, žili ještě v první polovině dvacátého století lidé nemocní leprou. Krátká procházka areálem benátské pevnosti, kde měli zbudovaná svá obydlí, je hodně působivá. →

Snímky: Freytag & Berndt

Zrekonstruované části bývalého minojského paláce

Ostrov pro pět smyslů

Kréta je nadmíru poetický ostrov. Vychutnat si jeho krásy, to znamená vnímat opravdu všemi smysly. Podnětů je tady víc než dost:

První, čeho si po příletu na Krétu člověk musí všimnout, je světlo. Nádherný sluneční svit, jehož nádech se mění podle denní doby. Když paprsky prosakují hustými korunami olivovníků a dopadají na červenou krétskou země, návštěvník neví, zda popadnout fotoaparát a tu nádhru zvětšit, nebo jen zůstat upřeně koukat a co nejvíc si tenhle pohled zapamatovat.

Krétské světlo je zážitek. Pro zrak.

Sluchu lahodí šum větru a moře. Patří k sobě asi jako hrom a blesk nebo měsíc a hvězdy. Vítr na Krétě je opravdu silný – a to je moc dobře, protože třeba na přelomu července a srpna se tu teploty na sluníčku šplhají až vysoko nad čtyřicet stupňů. Vítr osvěžuje.

Řecká hudba, další vjem, na nějž by se nemělo zapomínat. Pro nás možná trochu bizarní, ale jinak harmonická a samozřejmě horkokrevná. To vše je pro sluch.

Hmat. Sáhnout si na zdi antických paláců a vědět, že tudy prošla historie, díky níž teď jsme, jací jsme. Vědět, že to bylo před tisíci lety a že tehdejší lidé byli v mnohém moudřejší než dnešní. Pohlédit bílé kameni v soutěsce Samaria a myslet při tom na boha Apollóna, jenž sem přišel smýt hřích vraždy. Na Krétě dýchá historie z tolika míst... Během jediné návštěvy se nedají všechna osahat.

Čich. Některé kouty světa mají svou charakteristickou, nepopsatelnou vůni. Stejně tak největší z řeckých ostrovů. Mísí se v ní slunce, moře a divoká horská příroda. Někde zavane pečená ryba, jinde silná káva nebo koření na

vynikající tzatziki. To všechno dohromady se člověku pevně usadí v paměti a vybaví se s prvním nádechem při každé další návštěvě Kréty.

A konečně chuť. Vín, olivy, sýr, pečená ryba, sowlaki... a med.

Na Krétě pořád něco kvete. Od jara do zimy, od ledna do prosince, 365 dní v roce – všechny se tu mají skvěle a za blahobyt se náležitě odměňují. Produkují med intenzivní chuti, stoprocentně přírodní. Zlatý, lepkavý a doslova prostoupený slunečním světlem. Není třeba ho nijak nastavovat chemií, takže necukernatí. Návštěvník by na něj neměl zapomenout.

Kréta je opravdu místo pro všech pět smyslů. Nabízí jakýsi návrat do minulosti, vytržení z reality a nekonečnou inspiraci. ●

Adéla Poláková na